

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● NO.18 (3044) ●

● ЧАЦВЕР, 17 МАЯ, 2007

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Ёсць нагода расказаць
На XI Міжнароднай выставе “СМІ ў Беларусі” сёлета было прадстаўлена больш за 700 часопісаў і газет, галоўныя тэле- і радыёканалы, інфармацыйныя агенствы. **Стар. 2**

Знічкі Айчыны
Стар. 3

Уменне знайсці адказы
Нядаўні фінал гульні “Што? Дзе? Калі?” падараваў яе аматарам сапраўдную інтрыгу **Стар. 4**

Ушанавалі памяць

У Мінску адкрылі бюст маршалу Жукаву

Адкрыццё помніка Жукаву было ўрачыстым, як і належыць – з элементамі ганаровага ваеннага цырыманіялу

Юрый Акудовіч

Цырымонія прайшла ў сталічным скверы па вуліцы Чыгуначнай у раёне праспекта Жукава і сабрала вялікую колькасць удзельнікаў. Ушанавалі памяць палкаводца прыйшлі міністр абароны Бела-

русі Леанід Мальцаў, кіраўніцтва Мінгарвыканкама, пасол Расіі ў Беларусі Аляксандр Сурькаў.

Дарэчы, ваенная кар’ера маршала непасрэдна звязана з Беларуссю. Тут, у прыватнасці, Жукаў камандаваў корпусам, быў намеснікам камандуючага Беларускага ад-

кай асобай вайскавай акругі. Тут праходзіла яго станаўленне як военачальніка.

Сімвалічным назваў адкрыццё помніка Аляксандр Сурькаў. Віншаванні і словы падзякі ад дачок палкаводца Веры, Марыі і Алы перадаў старшыня Беларускага ад-

дзялення Міжнароднага грамадскага фонду імя Жукава Дзмітрый Сянько.

Бюст маршала Георгія Жукава зроблены з граніту. Аўтары кампазіцыі — скульптар Анатоль Арцімовіч і архітэктар Аляксандр Жылінскі.

СУСТРЭЧЫ

Кожны том “Беларускага кнігазбору” — гэта падзея

Адам Мальдзіс

Імя беларускага паэта, перакладчыка, фалькларыста, этнографа, краязнаўца, кандыдата гістарычных навук Кастуся (Канстанціна Аляксеевіча) Цвірка добра вядома чытачам нашай краіны. Высокую ацэнку ў друку атрымалі яго кнігі “Такія сэрцы ў нас”, “Бягуць раўчкі”, “Чарназём”, “Каласы”, Слова пра Сыракомлю”, “Хат вячысты

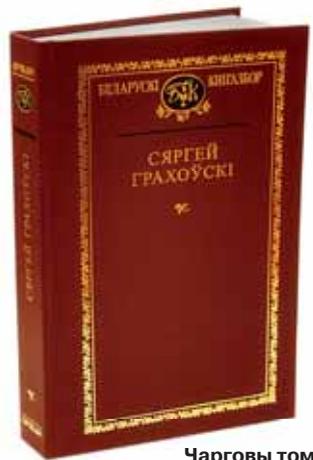
дар”, “Рэха дарог”, “Лісце забытых алей”, “Камяні тых сядзібаў”, “Край легенд” і іншыя. У сааўтарстве з Г. Каханоўскім і Л. Малаш ён выдаў “Беларускую фалькларыстыку” эпохі феадалізму. Многія яго вершы пакладзены на музыку.

Кастусь Цвірка задумаў і ўзначальвае цяпер выданне такой папулярнай серыі, як “Беларускі кнігазбор”.

Наша сустрэча з К. Цвіркам адбылася пасля

яго перавыбрання старшынёй Міжнароднага грамадскага аб’яднання “Беларускі кнігазбор”, якое ажыццяўляе шматгадовую праграму, распрацаваную ў Інстытуце літаратуры НАН Беларусі. Усяго прадугледжана выдаць 200 тамоў. Серыя складаецца з трох частак: арыгінальная творчасць беларускіх пісьменнікаў, навуковая і публіцыстычная спадчына, перакладная літаратура.

На стале гаспадара ляжаў чарговы серыйны том пад загалоўкам “Сяргей Грахоўскі”. К. Цвірка тут жа падараваў яго рэдакцыі газеты “Голас Радзімы”. Бачу, што спадчына нядаўна памерлага аўтара прадстаўлена ўсебакова: вершы, пераклады, апавесці, публіцыстыка, дзённікі, лісты, фатаграфіі на ўклейцы. А ў дадатку — сем лістоў Сяргею Грахоўскаму ад вядомага спевака Міхала Забэй-

Чарговы том “Беларускага кнігазбору”

ды-Суміцкага. І што важна падкрэсліць, дапамагчы ў выданні кнігі недзяржаўнаму аб’яднанню “Беларускі кнігазбор” палічылі патрэбным Магілёўскі аблвыканкам і сям’я пісьменніка. **→ Стар. 2**

ВЕСТКІ

Песні Перамогі

Беларускія выканаўцы сталі лаўрэатамі IX Маскоўскага міжнароднага фестывалю армейскай песні “Віват, Перамога!”.

Удзел самадзейных калектываў і выканаўцаў ад Узброеных сілаў Беларусі ў гэтым конкурсе стаў традыцыйным. Сёлета першае месца ў фестывалі заняла студэнтка ваеннай акадэміі Беларусі Алена Шэўчык. Лаўрэатам спецыяльнай прэміі стала група “Артылерыст” з Асіповічаў.

Пад знакам дабрачыннасці

У Беларусі праходзіць традыцыйны штогадовы месячнік Чырвонага Крыжа пад дэвізам — “Беларускі Чырвоны Крыж — дзецям”.

Падчас месячніка ва ўсіх рэгіёнах рэспублікі адбываюцца дабрачынныя мерапрыемствы, маладзёжныя і валанцёрскія акцыі. Арганізаваны збор мастацкай літаратуры, аргтэхнікі, цацак, а таксама ахвяраванняў ад насельніцтва і арганізацый для выхавання дзіцячых дамоў, дзяцей-інвалідаў. У Цэнтральным дзіцячым парку Мінска прайшла шырокамаштабная культурна-асветніцкая акцыя, прысвечаная Сусветнаму дню Чырвонага Крыжа.

Тэлевізійны праект Саюза

З верасня гэтага года Саюзная тэлерадывёвжальная арганізацыя Беларусі і Расіі плануе пачаць здымку кінафільма “Брэсцкая крэпасць”.

Мастацкі кіраўнік гэтага праекта — вядомы кінарэжысёр Павел Чухрай. Фільм будзе здымацца на пляцоўцы кінастудыі “Беларусь-фільм” і ў Брэсце. Пракат карціны мяркуецца ажыццявіць у Беларусі ў 2009 годзе да 65-годдзя вызвалення рэспублікі ад фашысцкіх захопнікаў. А тэлевізійная версія фільма ў Расіі плануецца паказаць на канале “Расія”. У Мінску ўжо дзейнічае прадстаўніцтва Саюзнай тэлерадывёвжальнай арганізацыі. Вядуцца, у прыватнасці, работы па стварэнню дакументальных фільмаў. Акрамя таго, пачата вытворчасць сацыяльнай рэкламы, цеснае супрацоўніцтва ўстаноўлена са спадарожніковым каналам “Беларусь-ТВ”.

Ёсць нагода расказаць

На XI Міжнароднай выставе “СМІ ў Беларусі” сёлета было прадстаўлена больш за 700 часопісаў і газет, галоўныя тэле- і радыёканалы, інфармацыйныя агенствы. А ганаровымі гасцямі на выставе сталі сродкі масавай інфармацыі Маскоўскай вобласці.

Кацярына Немагай
Вольга Карней

На адкрыцці выставы першы намеснік міністра інфармацыі Лілія Ананіч заўважыла, што расійскія выданні ўсё больш цікавяцца інфармацыйным полем Беларусі. Сёння ў падпісных каталогах краіны налічваецца больш за пяць тысяч расійскіх газет і часопісаў. На самой выставе была прэзентавана кніга “Гарады-пабрацімы Міншчыны і Падмаскоўя”, а міністру друку і інфармацыі Маскоўскай вобласці Сяргею Маісееву — ўручаны дыплом.

Не абышлі ўвагай выставу і беларусы замежжа. Амаль у кожнай краіне, дзе “прапісаліся” нашы суайчыннікі, друкуюцца беларускія газеты, часопісы, дадаткі да мясцовых выданняў. Іх заснавальнікамі звычайна з’яўляюцца супольнасці беларусаў за мяжой. Усе свае намаганні гэтыя арганізацыі скіроўваюць на тое, каб нашы землякі не адчувалі сябе пазбаўленымі духоўнай сувязі з бацькаўшчынай.

На гэты раз на стэндзе Беларускага таварыства па сувязях з суайчыннікамі за

На выставе ля стэнда Беларускага таварыства па сувязях з суайчыннікамі за рубяжом

рубяжом “Радзіма” размясціліся такія выданні беларускай дыяспары, як “Беларусь — Крым” (Украіна), “Славянскі часопіс” (Расія), “Пушча і людзі” (Польшча). Цікава быў прадстаўлены беларускі друк Латвіі. Экспанавалася не толькі галоўная газета беларусаў у гэтай краіне “Прамень”, якая выдаецца ў Рызе, але і рэгіянальныя — “Голас Вентспілса”, “Сейчас”, “Беларус Латгалі” (Даўгаўпіле),

а таксама беларуская старонка “Пралеска”, што выходзіць у ліепайскай газеце “Курземское слово”.

На выставе прысутнічалі рэдактары гэтых выданняў. Яны прыехалі для таго, каб расказаць пра сваю працу. Прыемна было пачуць, што беларусы — адзіная з усіх дыяспар у Латвіі, хто выдае поўнафарматную газету (“Прамень”). Нездарма яе рэдактар Лявон Шакавец за высокае прафесійнае

майстэрства быў узнагароджаны знакам “Выдатнік друку Беларусі”. Парадавала і тое, што часопіс “Беларусь-Крым” за сем гадоў існавання тройчы становіўся лаўрэатам украінскай журналісцкай прэміі “Сярэбра нае пяро”.

Удзел у выставе госці ўспрынялі не толькі як магчымасць заявіць аб сабе, але і як нагоду для знаёмства з журналістамі вядучых беларускіх выданняў. Старшы-

ня Саюза беларусаў Латвіі Валянціна Піскунова, напрыклад, сустрэлася з прадстаўнікамі Нацыянальнай дзяржаўнай тэлерадыёкампаніі. Як вынік, дамовіліся аб рэалізацыі сумеснага праекта — зняць фільм пра знакамітых беларусаў Латвіі. Суайчыннікі былі рады і сустрэчы адзін з другім. Так, старшыня Саюза беларусаў Дона падзяліўся з калегамі даўняй задумай — стварыць карэспандэнцкі пункт беларускіх СМІ ў Растове. Прадстаўнікі беларускага друку замежжа выказвалі таксама пажаданні праходзіць стажыроўку ў беларускіх выданнях.

— Мы імкнемся прымаць удзел у выставе “СМІ ў Беларусі” штогод, — дзяліўся ўражаннямі рэдактар газеты “Прамень” Лявон Шакавец. — Трэба сказаць, што ўзровень яе год ад года павышаецца. Кожны раз тут усё больш удзельнікаў, а даўно знаёмыя газеты становяцца непазнавальнымі — прыгожымі, каляровымі, інфармацыйна насычанымі.

На думку ж рэдактара выдання “Беларус Латгалі” Таццяны Бучэль, удзел у выставе надае дадатковы стымул працаваць.

Рух у патрэбным накірунку

Уладзімір Дорахаў

Аўтобус Мінскага аўтамабільнага завода для перавозкі пасажыраў у аэрапортах выйшаў пераможцам на конкурсе “Лепшы аўтобус года ў Расіі”.

Асноўны крытэрыі пры адборы намінантаў конкурсу — эфектыўнасць перавозак. Пры гэтым улічваюцца такія параметры, як наватарства ў тэхнічных вырашэннях, эксплуатацыйныя выдаткі, аб’ёмы продажу, фінансавыя ўмовы набыцця, наяўнасць і ўзровень сервісу. У конкурсе ўдзельнічалі толькі тыя навінкі, якія не меней трох месяцаў рэалізаваліся на расійскім рынку. Цырымонія ўзнагароджання пераможцаў конкурсу прайшла ў Маскве ў дзень адкрыцця выставы “Камерцыйны транспарт-2007”.

Па дадзеных цэнтра грамадскіх сувязяў Мінскага аўтазавода, аўтобус для перавозкі пасажыраў у аэрапортах, створаны ў 2006 годзе, прайшоў выпрабаванні ў аэрапортах Масквы, Мінска і Самары, атрымаў неабходныя сертыфікаты адпаведнасці. На сённяшні дзень ужо рэалізаваны тры такіх аўтобусы.

СУСТРЭЧЫ

Кожны том “Беларускага кнігазбору” — гэта падзея

(Працяг. Пачатак на стар. 1)

— Кастусь Аляксеевіч, гэта ж які ўжо будзе том серыі?

— Трыццаць сёмы. Як вы, напэўна, ведаеце, пачалася серыя з “Выбраных твораў” Яна Чачота. Потым былі Максім Багдановіч, Вацлаў Ластоўскі, Уладзімір Жылка. Не магімы абмінуць Купалу, Цётку, Чорнага, Быкава, Караткевіча, іншых класікаў. Навуковая і публіцыстычная літаратура прадстаўлена кнігамі Кастуся Каліноўскага, Мікалая Улашчыка, Яўхіма Карскага, Часлава Пяткевіча, Аляксандра Ельскага і іншых “дакументалістаў”. Горш ідзе ў нас перакладная літаратура: тут пакуль што мы маем толькі тамы Гётэ і Дастаеўскага. А ў цэлым прыблізна пятая частка нашай праграмы, якая спачатку здавалася многім нерэальнай, ужо выканана.

— А чым парадзец чытачоў у бліжэйшы час? У юбілейны год Купалы і Коласа?

— Купалу мы ўжо выдалі, а больш аднаго тома серыі асобнаму пісьменніку мы, паводле задумкі, не прысвячаем. Затое творы Якуба Коласа сёлета ў нас пабачаць света, яны знаходзяцца ўжо ў вытворчасці. Мяркуем у бліжэйшы час выдаць таксама спадчыну прыбытага славянскага народазнаўца Зарыяна Далэнгі-Хадакоўскага. Тым болей, што родам ён з Лагойшчыны і

даследаваў у Беларусі многа помнікаў археалогіі, матэрыяльнай культуры.

— Мне здаецца, што вы не павінны абмінуць увагай постаць ураджэнца Нясвіжа, пісьменніка і падарожніка Адольфа Янушкевіча. Яго “Лісты з кіргізскіх стэпаў” упершыню выдадзены ў 1861 годзе ў Парыжы, а не так даўно перавыдадзены на рускай мове ў Алмаце на рускай мове і ў Варшаве — на польскай. Аднак беларускаму чытачу яны фактычна недаступны.

— Будзем мець на ўвазе. А ўвогуле чытацкіх прапаноў у нас шмат: Зарэцкі, Салавей, Мрый.

— Аднак прыйдзем цяпер да вашай асабістай пісьменніцкай працы. Чым вы парадзец чытача ў бліжэйшыя гады як пісьменнік і даследчык?

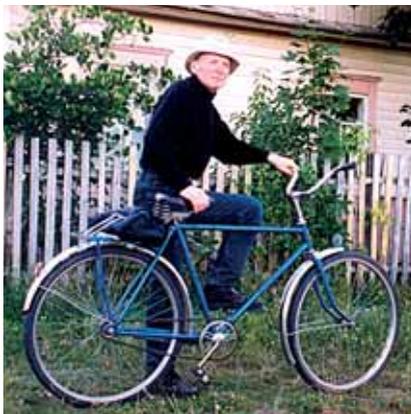
— Цяпер на маім рабочым сталі два рукапісы: мастацкай кнігі “Будзіла вёску берасцянка” і дакументальнай “Людзі і былі маёй Зялёнай Дубровы”.

— Наколькі мне згадваецца, Зялёная Дуброва — гэта ваша радзіма?

— Так. Гэта ў Старадарожскім раёне.

— І часта вы туды ездзіце?

— Цяпер часта. І на доўга. Тыдзень праводжу і працую ў Мінску, тыдзень — на малой Радзіме. Як этнограф, музей роднай вёскі там арганізую. У маёй старэнькай бацькоўскай хаце,

Кастусь Цвірка на радзіме

цяпер яна лецішчам служыць, даволі цесна. Таму збіраюся прыкупіць яшчэ адну пакінутую хату і з бяргенняў скласці зруб. Экспацыя будзе там. Дарэчы, людзі з Зялёнай Дубровы мне дапамагаюць, даўнейшыя прылады працы зносяць.

— І што? Гэта прыватны музей будзе?

— Не, дзяржаўны. Філіял Старадарожскага гісторыка-краязнаўчага музея. Такое пагадненне заключана з ім. Каб і жыхарам вёскі, і турыстам было што паглядзець.

— Тады — плённых веснавых і летніх паездак у Зялёную Дуброву! І новых гамоў — папулярнай серыі “Беларускі кнігазбор”. Апошні, 200-ты, несумненна стане вялікай падзеяй.

Конкурс для талентаў

Ірына Цімафеева

У 2007 годзе на Міншчыне ўпершыню назавуць лаўрэатаў абласной прэміі па літаратуры

Ганаровае званне лаўрэата абласной прэміі па літаратуры будзе прывойвацца аўтару або калектыву аўтараў за твор альбо зборнік, выдадзеныя кнігай ці апублікаваныя ў часопісах рэспублікі.

Падобны конкурс

ўпершыню праводзіцца ў маштабе адной вобласці. І яго з’яўленне — гэта працяг глыбокіх літаратурных традыцый, якія існуюць на Міншчыне, дзе жылі і стваралі класікі нацыянальнай прозы і паэзіі. Невыпадкава, што кожная з конкурсных намінацый носіць імя слаўтых у літаратуры людзей, якія нарадзіліся ў сталічным рэгіёне, — Кандрата Крапівы, Максіма Багдановіча, Паўлюка Труса.

Услед за гісторыяй

Юрый Акулаў

Новы турыстычны маршрут — “Магілёў — апошняя рэзідэнцыя імператара Мікалая II” распрацаваны спецыялістамі прадпрыемства “Магілёўаблтурыст”.

Дырэктар прадпрыемства Алена Карпенка паведаміла, што гэта пяцігадзінная аўтобусна-пешаходная экскурсія па гістарычнай частцы абласнога цэнтры і прыгарада. У праграме — наведанне адной з плошчаў Магілёва, дзе ў дарэвалюцыйны час размяшчалася Стаўка

Вярхоўнага галоўнакамандуючага рускай арміі, Свята-Нікольскага сабора, Палыковіцкай крыніцы, дзе любіў адпачываць Мікалай II разам з царэвічам Аляксеем.

Як адзначыла Алена Карпенка, асноўная мэта стварэння гэтага маршруту — прыцягнуць у Магілёў больш замежных турыстаў, якія, як правіла, цікавяцца лёсам сям’і Раманавых. У Магілёве ж, дзе стала жылі ў гады першай сусветнай вайны імператар і члены яго сям’і, прымаліся важныя рашэнні, якія вызначалі тагачасную расійскую палітыку.

Вандруючы па цяперашняй Гародзеншчыне, заўжды ўспамінаю ашхабадскага радыёжурналіста Уладзіміра Грачова. Рускі па нацыянальнасці, нараджэннем з Ваўкавыска, ён не хварэў на штучную настальгію. Але і ён заўжды пра сваю радзіму расказваў з душэўным хваляваннем. Цяпер ужо і для мяне ашхабадскія расповеды Грачова ў большасці сваёй напам’яці. І Валодзя даўно ўжо пакінуў Туркменістан разам з сям’ёю і жыве ў Падмаскоўі. А вось памятаецца той даўні настрой, тая эмацыянальная ўзвышанасць, што спадарожнічалі размовамі пра Беларусь, пра Ваўкавыск...

Ваўкавыск. Пачатак XX стагоддзя.

Алесь Карлюкевіч

Старэйшы з гарадоў Беларусі (легапісны Волковыск) узнік у канцы X стагоддзя, а ўпершыню згадваецца ў Іпацьеўскім летапісе пад 1252 годам як крэпасць) багаты на слаўтасці. Адсюль у вялікі свет выйшлі пісьменнікі, мастакі, вучоныя, асветнікі, генералы... Хтосьці год ад году вяртаўся. Некага чужая старонка прыквеціла назаўсёды. Як, напрыклад, рускага пісьменніка Усевалада Нікандравіча Іванова (Быў яшчэ і Чэслававіч). Ён нарадзіўся ў Ваўкавыску ў 1888 годзе.

Пражыў амаль 90 год. А колькі павандраваць паспеў па свеце! У 1922–1945 гадах жыў у Кітаі. З тых вандровак — і кнігі: “Тайфун над Янцзы”, “Шлях да Алмазнай гары”, “На ніжняй Дзэбры” ды і шмат іншых аповесцяў, апавяданняў, якія выходзілі і ў Маскве, і ў Хабараўску, і ў Паўднёва-Сахалінску. Цікавы лёс ў літаратараземляка. Пачынаў з вершаў. Следы за белай гвардыяй эміграваў у Кітай. Рэдагаваў эмігранцкую газету “Тун-бао”. У Харбіне і Токіо на рускай мове пачылі свет яго вершаваныя кнігі “Вогненная душа”, “Санеты”, “Бежанская паэма”, “Паэма яды”.

Апошнія з іх выходзіла чатыры разы. Найбольшую вядомасць усё ж атрымаў як журналіст. Асобнымі выданнямі выйшлі яго кнігі “У грамадзянскай вайне” (1921), “Ленін” (1928), “Крах белая Прымор’я” (1921), “1905 год” (1929)... У 1931 годзе прыняў савецкае грамадзянства. Працаваў у Харбіне як карэспандэнт ТАСС. А вярнуўся ў Савецкі Саюз у 1945 годзе. І ўвесь час пасля жыў у Хабараўску.

Адзін паэт, які зараз жыве ў Мінску, быў знаёмы з Івановым па Хабараўску. І вось што ён занатаваў у сваіх успамінах пад уражаннем кнігі Усевалада Нікандравіча “Туман над Расіяй”, выдадзенай пасля смерці нашага ваўкавыскага земляка: “...Газетныя артыкулы і нарысы. Многія, выдавоч-

на, пісаліся ў нумар. Але да гэтага ж часу цікава і збадзённа. І ў цэлым, які разумны погляд на ранейшую Расію, на яе гістарычныя лёсы, на грамадзянскую вайну, эміграцыю. Апошняе — у асаблівасці.

Не, для яго “Расія”, “ра-дзіма” не былі пустымі словамі. Таму і вярнуўся, як толькі надарылася магчымасць, і, будучы досыць ужо вядомым пісьменнікам, знайшоў у сабе сілы пачаць усё з нуля (паступіў у КрайТАСС радавым супрацоўнікам).

У кнізе гэтай рэдкая

Ваўкавыск. Вулічны сюжэт 1916 год.

эрудыцыя спалучаецца з магутным тэмпераментам, глыбінёй і самастойнасцю меркаванняў. Магу сабе ўявіць, што адчуваў У.Н., глядзячы на нас, зносячыся з намі, — маладукаванымі, выхаванымі ў духу “ўсепераможнага вучэння” газецірамі!

Ён быў асцярожны: ведаў, з кім мае справу. Але заўсёды ўмеў знайсці спосаб выказаць свой — прынцыпова адрозны ад нашага — пункт гледжання па многіх пытаннях: ад гістарычнай ролі Пятра I да творчасці Гогаля і Шчадрына. Аднойчы, не помню цяпер з якой нагоды, мы з ім загаварылі пра рэвалюцыю. І раптам узляцела ўверх густое напалову сівое брыво. У.Н. пазмоўніцку нахіліўся да мяне і з усмешкай вымавіў: “А

Знічкі Айчыны

Ваўкавыск. Пажарны аўтамабіль на рыначнай плошчы. 1930 год.

Ваўкавыск. Касцёл. Пачатак XX стагоддзя.

Ваўкавыск. Вакзальная вуліца. Пачатак XX стагоддзя.

справа ж Хрыстова, Саша, не здзейснілася — не!”

У Ваўкавыску самы час адкрываць літаратурна-мастацкі музей. Пісьменнікаў і мастакоў, якія нарадзіліся ў горадзе і ваколіцах, — безліч. Адна толькі асоба Станіслава Жукоўскага (ён нарадзіўся ў маёнтку Ендрыхаўцы ў маі 1875 года) чаго варта. У 1907 32-гадоваму жывапісцу было прысвоена званне

акадэміка. пейзажы “Нёман”, “Лес. Папаратнік. Запад”, “Месячная ноч”, “Крыгаход на Нёмане”, “Рэчка на Палесці”, “Рака Вілейка” і разлічаны ўзоры жанра. З 1917 года Жукоўскі жыў у Польшчы. У 1944 загінуў у фашысцкім канцлагеры Прушкаў.

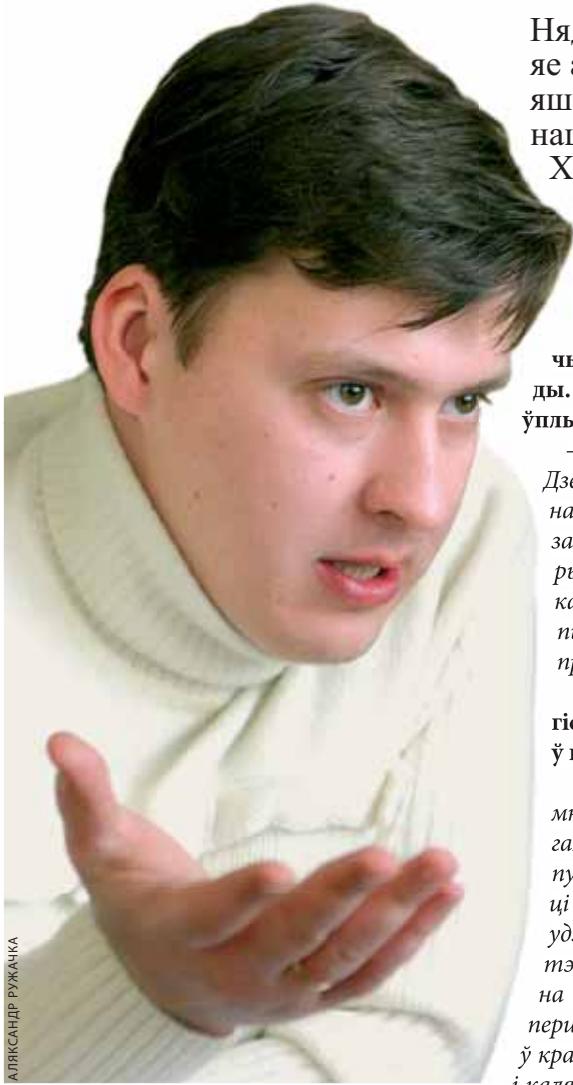
Ваўкавыск — радзіма артысткі кіно, тэатра, эстрады Яніны Жэймо. Перажыўшы ленинградскую

блакаду, іншыя перыпетыі Вялікай Айчынай вайны, яна ў 1957 годзе эмігравала ў Варшаву. А ўважліваму кінагледачу старэйшых пакаленняў Яніна Баляславаўна павінна запомніцца па ролях у кінафільмах “Прыгоды Карзінкінай”, “Тарачыя дзянечкі”, “Ворагі”, “Ішоў салдат з фронту”, “Сяброўкі”... У мяркуемым ваўкавыскім музеі гісторыі літаратуры і мастацтва, відавочна, знойдзецца месца і жыццёпісам пісьменнікаў-землякоў Эўгеніюша Кабаца, Тадэвуша Зянкевіча, Ларысы Геніюш, Якава Рабіновіча, Лідзіі Ялоўчык, Герцаля Навагрудскага, артыста тэатра лялек і тэатразнаўца Міхаіла Калладзінскага, паэтэс Тамары Мазур, Людмілы Кебіч (яна зараз узначальвае Гродзенскае абласное аддзяленне Саюза пісьменнікаў Беларусі), публіцыста Івана Хлябцэвіча, мастакоў Вячкі Целеша (заўважым, і адметнага калекцыянера, філакартыста), Людмілы Пятруль, Паўла Урублеўскага, Мікалая Крукава, дызайнераў Аляксандра Крывенкі, Мікалая Пупага, балетмайстра Яўгена Штопа... За шматкроп’ем, паверце, можа наследаваць згадка яшчэ пра добры тужын асоб, чый след у мастацтве надоўга застаецца прыкметным. А музей такі мог бы паяднаць памкненні многіх ваўкавыскіх краязнаўцаў у даследаванні мінуўшчыны краю праз лёсы

легендарных землякоў. Часам здараецца, што ведаем мы ці не ўсіх землякоў, ці не ўсіх вартых увагі суайчыннікаў. А веданне гэтае носіць характар павярхоўны, падарожнічае з адной энцыклапедыі ў другую. Зрабіўшы вялікую справу па аднаўленню гістарычнай памяці праз напісанне і выданне гісторыка-дакументальных хронік “Памяць”, мы павінны пайсці далей. Вось возьмем, напрыклад, лёс рускага пісьменніка Герцаля Навагрудскага. Яшчэ нядаўна яго дзіцячымі кнігамі зачытвалася малеча ўсяго Савецкага Саюза. Аповесці, апавяданні “На маленькім востраве”, “Дзік з 12-й Ніжняй”, “Лісты дзядзькі Ягора”, “Індзейскае зерне”, “Маленькі Тыук едзе ў Маскву”, “Пячора Бацікава”, “Па слядах Тау”, “Вялікая жамчужына” мелі шырокі розгалас. А яшчэ адразу пасля вайны была напісана кніга пра Дзмітрыя Карбышава. У Вялікую Айчынную наш зямляк працаваў у газеце “Красны флот”. Мне падаецца, што любое з сённяшніх беларускіх выдавецтваў магло б узнавіць творчую спадчыну Герцаля Навагрудскага. Але ж, як ва ўсіх клопатах, пярэбна ініцыятыва. І зямлякоў з Ваўкавыска, мяркую, — у першую чаргу.

© В поіскаа утрачанаа Паштоўкі з калекцыі Уладзіміра Ліхадзедава

Уменне знайсці адказы

Нядаўні фінал гульні “Што? Дзе? Калі?” падараваў яе аматарам сапраўдную інтрыгу. Здавалася, яшчэ на адну перамогу пабагацее каманда нашага суайчынніка Алесь Мухіна, уладальніка Хрустальнай савы (спецыяльны прыз лепшаму іграку сезона). Фінал, разам з тым, да апошняга моманту трымаў у напружаным чаканні.

— Ад капітана шмат у чым залежыць лёс каманды. Адказнасць псіхалагічна ўплывае на вас?

— Безумоўна. Гульня “Што? Дзе? Калі?” — гэта вялікая напружанне. Бо літаральна за хвіліну, якая па сцэнарыі гульні звычайна даецца камандзе на абмеркаванні пытання, трэба знайсці правільны адказ.

— Некалькі словаў пра гісторыю вашага сталення ў гульні “Што? Дзе? Калі?”

— Я не магу сказаць, што мне адразу поспех з неба на галаву сваліўся, але нейкая пуцяводная зорка па жыцці вяла. Са школьных гадоў удзельнічаў у гуртку інтэлектуальных гульняў, які на той момант быў адзін з першых у Беларусі. Цяпер жа ў краіне больш за 200 дарослых і каля 500 дзіцячых камандаў па інтэлектуальных гульнях. Створана грамадскае аб’яднанне “Беларуская Ліга інтэлектуальных каманд”. З 1995 года я ў складзе зборнай Мінска пачаў ездзіць на здымкі тэлевізійнай праграмы “Брэйн Рынг” у Маскву. Мяне заўважылі і прапанавалі прайсці адбор у інтэлектуальны клуб “Што? Дзе? Калі?”. А ў 2001 годзе першы раз сеў за ігравы стол у элітарным клубе. Адразу ў якасці капітана. З першага разу каманда выйграла адборачную гульню, а пасля і фінал. З таго часу практычна

ва ўсіх гульнях перамагалі.

— Некалі вы дапамагалі дзецям рыхтавацца да гэтай папулярнай гульні. А ці займаецеся гэтым сёння?

— Жаданне працаваць у якасці трэнера па інтэлектуальных гульнях не знікла, але часу не хапае. З настальгіяй згадваю Мінскую гімназію №7. Удзячны лёсу, што давялося выкладаць менавіта ў гэтай гімназіі. Я прапрацаваў там палову года і адразу мае выхаванцы выйгралі чэмпіянат Беларусі па “Што? Дзе? Калі?”. А другая каманда заняла трэцяе месца. Цяпер з-за занятасці не трэнірую, але заўсёды бываю на фіналах чэмпіянатаў Беларусі па інтэлектуальных гульнях.

— Ці рэальна, што ў бліжэйшы час хтосьці з землякоў здолее як мінімум не саступіць вам за сталом элітарнага клуба?

— А чаму не? Па інтэлектуальным патэнцыяле наша краіна з’яўляецца адной з лепшых у свеце.

— Ці не хацелі б бачыць у складзе сваёй каманды суайчынніка?

— Хутчэй, я прапанаваў бы земляку пачынаць з новай. Бо мая каманда даўно гуляе ў адным складзе.

— Ці змянілася ваша самаацэнка пасля таго, як вы сталі вядомым?

— Наўрад ці. Пачаў больш цаніць час. Мне кажуць: “Як ты многа паспяваеш!” Адказваю: “А колькі яшчэ я не паспяваю!”

Павел Гаспадыніч

Нямецкі стыль на беларускім фоне

Маладыя дызайнеры з Берліна прадставілі модныя калекцыі на “Млыне моды-2007” у Мінску

Ірына Цітавец

На фестываль прыехалі маладыя нямецкія дызайнеры з Вышэйшай школы мастацтваў Берлін-Вайсензее Карэн Шольц і Хоан Тарага Пампалона. У сваёй калекцыі “Drawellink Places” яны персаніфікуюць моду, створаныя імі адзенне і сумкі адлюстроўваюць вобраз жыцця іх уладальніка. А дызайнеры Ганна Ругер і Ірына Савіцкі знаходзяць натхненне ў штодзённым быццё, у якім, па іх меркаванню, абавязкова павінна быць месца для моды.

Для Ружы Грэшэр мода з’яўляецца найважнейшым сродкам самавыяўлення. Асабістыя настроі і пачуцці яна арганічна пераносіць у стыль сваіх мадэляў. Гераніна яе калекцыі — упэўненыя ў сабе жанчыны. Крыніца іх элегантнасці — не стэрэатыпы, а ўласнае пачуццё стылю і прыгажосці.

У Мінск прыеджаў таксама прафесар Раутэнберг — выкладчык Вышэйшай школы мастацтваў Берлін-Вайсензее. Ён правёў практычныя семінары для студэнтаў у Беларускай акадэміі мастацтваў.

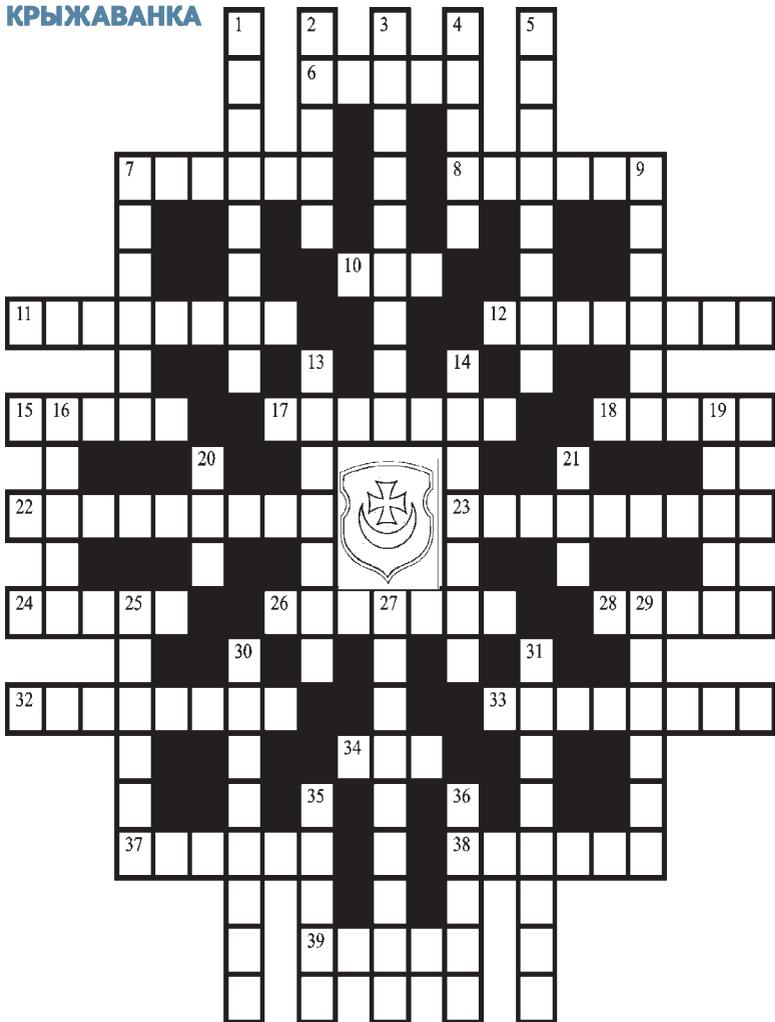
Самыя юныя ўдзельнікі “Млына моды-2007”

— Мы прайгралі, — гаворыць Алесь Мухін, — але такія гульні, на маю думку, узбагачаюць.

— І ўсё ж такі, Алесь, няўжо не было расчаравання? Мне асабіста зда-лося, што ўдача ад вас адварнула.

— Вядома, мы настройваліся толькі на перамогу. Я вельмі перажываў за каманду. Для мяне было паказальным, што ніхто з тых, хто прысутнічаў тады ў клубе, не адказаў на апошняе пытанне.

КРЫЖАВАНКА

Аршанскія вандроўкі

Па гарызанталі:

6. Горад VI–VII стст. на Аршаншчыне, які згадваецца ў “Павучэнні” Уладзіміра Манамаха, але існаванне якога пакуль не пацверджана археолагамі. 7. Старажытны горад на Віцебшчыне, у якім існавала першае княжанне крывічаў. 8. Мемарыяльны комплекс ў Оршы. 9. Вядомы паэт-рамантык XIX стагоддзя, які жыў у фальварку Кахачын каля Оршы. 11. Даўняя мера масы ў Беларусі. 12. Вядомы рускі мінеролаг і хімік XVIII–XIX стст., акадэмік. У 1802 годзе наведваў Оршу і зрабіў апісанне горада. 15. Уцёк — твая сіла, не ўцёк — твая (прыказка). 17. Кніга з запісам сучасніка гістарычных падзей. 18. Цэнтр Купалаўскага мемарыяльнага запаведніка ў Аршанскім раёне. 22. Вёска, паблізу якой у 1926 годзе былі знойдзены старадаўнія пячоры. 23. Князь, гетман ВКЛ, военачальнік, які ў бітве пад Оршай у 1514 годзе атрымаў у нераўным баі перамогу над войскам Маскоўскай дзяржавы. 24. Назва Куцеінскага мужчынскага праваслаўнага манастыра, які знаходзіцца ў Аршанскім раёне. 26. Верш Я. Купалы, напісаны ім у 1918 годзе ў Смаленску. 28. “Чорны ... Гальшанскі”. Раман Уладзіміра Караткевіча, ураджэнца Оршы. 32. Беларускі матэматык, доктар фізіка-матэматычных навук, прафесар. У 1987–1992 гадах прэзідэнт Акадэміі навук Беларусі. 33. Герой Савецкага Саюза. У Оршы адкрыты яго мемарыяльны музей, пастаўлены помнік. 34. Назва Оршы ў ста-

ражытных летапісах. 37. Беларускі графік. Аўтар карцін “Шляхамі Янкі Купалы”, “Купалавы Ляўкі”, “Родны кут Якуба Коласа” і іншых. Ураджэнец Оршы. 38. Назва гарадскога тэатра, які дзейнічаў у Оршы ў канцы XIX – пачатку XX стагоддзя. 39. ...-Чарнобыльскі. Аршанскі староства ў 1655–1587 гадах. Вызначыўся ў баях ВКЛ з Маскоўскай дзяржавай.

Па вертыкалі:

1. Прозвішча, пад якім вядомы полацкі князь Усяслаў. Будаваў і ўмацоўваў Оршу і Копысь. 2. Назва цюркскага качавага племені, за ўдзел у паходзе супраць якога кіеўскія князі перадалі князю Іяславу Оршу і Копысь. 3. Расійскі географ, ваенны геадэзіст XIX стагоддзя, генерал-маёр. Ураджэнец вёскі Копысь Аршанскага раёна. 4. Танцы (размоўнае). 5. Двойчы Герой Савецкага Саюза, удзельнік грамадзянскай вайны ў Іспаніі і на Далёкім Усходзе з японцамі. 7. Вядомы рускі паэт, які па дарозе ў Паўднёвую ссылку і вяртаючыся з яе наведваў Оршу. 9. Пашкоджанне машыны, механізма ў час работы, руху. 13. Верш Я.

Купалы, напісаны ў 1910 годзе. 14. Беларускі пісьменнік. Аўтар кнігі паэзіі “Дзень”, паэмы ў прозе “Ахвярны двор” і іншых. Ураджэнец вёскі Зубрэвічы Аршанскага раёна. 16. Магдэбургскае Статус горада і насельніцаў у ВКЛ, які быў наданы Оршы ў 1620 годзе. 19. Птушка сямейства воранавых. 20. Пятроўскі Назва гарадзішча старажытнай Копысі. 21. Афіцыйны жывалісец Напалеона, які суправаджаў яго ў паходзе на Расію. 25. Воін (састарэлае). 27. Мастак XVIII–XIX стагоддзяў. Аўтар карцін, партрэтаў Л. Сапегі, М. Радзівіла, А. Міцкевіча і іншых. 29. Герой Савецкага Саюза, лётчык. Загінуў у час баёў паблізу вёскі Зубава Аршанскага раёна, дзе яму ўстаноўлены абеліск. 30. Князь полацкі, які, паводле народнага падання, заснаваў у канцы X стагоддзя Оршу. 31. Вядомы беларускі пісьменнік, перакладчык, акадэмік. Знайшоў у Польшчы рукапісны “Аршанскі зборнік”. Ураджэнец Астравецкага раёна. 35. “Беларуская ...”. Клуб, які дзейнічаў у Мінску ў 1916–1920 гадах. 36. Махавое балота.

Лявон Целеш

Адказы на крыжаванку

1. Чарняўскі. 2. Ток. 3. Урочышча. 4. Сок. 5. Фрыч. 6. Авары. 7. Пінск. 8. “Копыць”. 9. Зан. 10. “Копыць”. 11. Беркавец. 12. Севярын. 13. Спіна. 14. Ляўкі. 15. Ляўкі. 16. Права. 17. Купала. 18. Ляўкі. 19. Купала. 20. Вал. 21. Ір. 22. Фр. 23. Астрожскі. 24. Ляўкі. 25. “Будаванне”. 26. “Будаванне”. 27. Аліш. 28. Аліш. 29. Анохін. 30. Рагвалод. 31. Матэматык. 32. Караткевіч. 33. Астрожскі. 34. Рша. 35. Хатка. 36. Імша. 37. Рша. 38. “Копыць”. 39. Копыць.